

Lietuvos Respublikos diplomatinų atstovybių JAV
AKTUALIOS EKONOMINĖS INFORMACIJOS SUVESTINĖ

2024 m. vasario-kovo mėn.

Lietuvos ir JAV ekonominis bendradarbiavimas

Šiaurės Amerikos ir Lietuvos verslo forumas. Kovo 5–7 d. Niujorke vyko didžiausias Lietuvos ir Šiaurės Amerikos šalių ekonominių bendradarbiavimą skatinantis renginys – Šiaurės Amerikos ir Lietuvos verslo forumas (angl. The North American Lithuanian Business Forum – NALB Forum), subūręs daugiau nei 250 dalyvių, tarp kurių – Lietuvos, JAV, Kanados ir Meksikos verslo ir valdžios atstovai, profesionalų klubai, verslo asociacijos ir abiejų šalių investuotojai. Siekiant sukurti kuo daugiau pridėtinės vertės verslo įmonėms, be pagrindinės NALB Forumo sesijos, buvo organizuoti mokomieji seminarai įmonėms iš Lietuvos, tinklaveikos renginiai, mažesnės apimties industriniai renginiai ir specializuotos išplėstinės programos tam tikriems tiksliniams sektoriams. Straipsniais apie NALB Forumą dalinasi „LRT“, „Alfa“, didžiausias lietuviškas laikraštis JAV „Draugas“.

Renginių organizavo Team Lithuania USA komanda: LR generalinio konsulato Los Andžele komanda kartu su profesionalų klubu „LABA.LA“ buvo atsakingi už kūrybinių industrijų sektoriaus programą, LR ambasada Vašingtone kuravo gynybos pramonės įmonių programą, LR generalinis konsulatas Čikagoje organizavo ekonomikos ir inovacijų ministrės A. Armonaitės vizito programą, o LR generalinio konsulato Niujorke komanda dirbo prie pagrindinių forumo renginių.

Seminarai, organizuoti kovo 5-6 d. Lietuvos generaliniame konsulate Niujorke, sulaukė labai didelio dalyvių susidomėjimo, tad ne visi norintys galėjo į juos patekti. Seminarų metu skaityti pranešimai apie JAV rinkos ypatumus, įėjimo strategijas, įmonių sėkmės istorijomis dalinasi „Narbutas USA“ prezidentė N. Daubarė, „Nord Security“ viceprezidentas G. Kasulis. ~ 90 proc. seminarų dalyvių jų naudą įvertino kaip labai naudingą ir naudingą, tad tokio formato renginius būtina organizuoti ir ateityje.

Kovo 5 d. „Left Lane Capital“ fondo patalpose Bruklina vyko **tinklaveikos renginys skirtas rizikos kapitalo fondų atstovams JAV ir Lietuvoje**, kuriame dalyvavo virš 50 dalyvių. Tai buvo pirmas bendras rizikos kapitalo asociacijos Lietuvoje organizuotas renginys užsienyje, prie jo aktyviai dirbo ir „First Pick Capital“, „Practica Capital“ fondų, LR generalinio konsulato Niujorke komanda.

Kovo 6 d. Manheteno centre vyko **vakarinis NALB Forumo tinklaveikos renginys**, kuriame dalyvavo apie 250 dalyvių. Svarbu pažymėti, kad dalyvių nuomone, didžiausia NALB Forumo kuriama vertė yra galimybė užmegzti naujus ryšius (tinklaveika).

Pagrindinė **NALB Forumo sesija** vyko kovo 7 d. „Cornell Tech“ universitete, kurio modernios erdvės puikiai derėjo su diskusijų centre buvusiomis temomis – dirbtinis intelektas, inovacijos, kibernetinis saugumas. Forumo dalyvius pasveikino renginio globėjas Prezidentas G. Nausėda, ekonomikos ir inovacijų ministrė A. Armonaitė, užsienio reikalų viceministras E. Meilūnas ir kt. „Nord Security“ bendraįkūrėjo Jono Karklio istorija buvo įvertinta kaip įdomiausias forumo pranešimas.

Viešėdama Niujorke, ministrė Armonaitė ne tik dalyvavo NALB Forumo renginiuose, bet susitiko su verslo įmonių EPAM Systems, IBM, Citco, Narbutas USA atstovais, taip pat su Global Lithuanian Leaders ir lietuvių profesionalų klubų JAV atstovais.

Plačiau:

<https://www.nalbforum.com/>

<https://www.linkedin.com/company/north-american-lithuanian-business-forum/>

<https://www.facebook.com/NALBForum>

<https://instagram.com/nalbforum?igshid=OGQ5ZDc2ODk2ZA==>

<p>Kovo 4-8 d. buvo surengta gynybos ir dvigubos paskirties įmonių verslo misija. Iš Lietuvos atvykusiai 9 įmonių delegacijai, kuriai vadovavo ekonomikos ir inovacijų viceministras Karolis Žemaitis, Lietuvos ambasada Vašingtone suorganizavo tikslią programą trijuose JAV miestuose (Vašingtone, Niujorke ir Filadelfijoje), kurios metu Lietuvos įmonės susitiko su JAV verslo atstovais, investuotojais, ekspertais ir konsultantais gynybos ir dvigubos paskirties industrijose, užmezgė kontaktą su didžiosiomis JAV gynybos korporacijomis (Lockheed Martin, Northrop Grumman, Boeing, Leonardo Helicopters), apsilankė jų gamybiniuose padaliniuose Filadelfijoje. Atsižvelgiant į vis aktualėjančias dronų technologijas ir siekiant stiprinti Lietuvos ir Pensilvanijos bendradarbiavimą šioje srityje, surengtas atskiras susitikimas dronų tema. Iš viso verslo misijos metu įvyko 15 įvairaus formato susitikimų ir renginių.</p> <p>Kovo 5-8 d., Lietuvos generalinis konsulas Los Andžele kartu su Lietuvos Amerikos verslo asociacija (LABA.LA) ir Pasaulio lietuvių meno taryba (Lithuanian World Arts Council) organizavo atskirą kultūrinių ir kūrybinių industrijų (KKI) programą Niujorke, kurios tikslas – sukurti platformą politinių sprendimų priėmėjams ir KKI atstovams kartu ieškoti sprendimų švietimo ekosistemos, ugdančios kūrybinius talentus, kūrimui ir Lietuvos KKI sektoriaus konkurencingumo pasaulinėje rinkoje didinimui. Programos dalyviai diskutavo KKI sektoriui aktualiais klausimais (iššūkiai, tarpinstitucinis bendradarbiavimas, potencialas ir ekonominė vertė), apsilankė Bruklino pramoniniame parke Navy Yard įsikūrusiose studijose ir švietimo įstaigose – Breakfast, SmartDesign, Niujorko universiteto Tandon inžinerijos mokykloje, Pratt institute, kuriuose susipažino su Niujorko patirtimi ir sėmėsi idėjų, kaip plėtoti partnerystes KKI srityje.</p>	
---	--

Bendra ekonominė informacija	
<p>BVP. Galutiniais duomenimis, JAV BVP 2023 m. IV ketv. augo 3,4 proc., III ketv. – 4,9 proc. Realusis BVP IV ketv. visų pirma atspindėjo vartotojų išlaidų, federalinės, valstijos ir vietos valdžios išlaidų, eksporto, ilgalaikių investicijų į negyvenamąjį turtą ir būstą padidėjimą, kurį iš dalies kompensavo investicijų į atsargas sumažėjimas. Didėjo importas, kurio vertė atimama, skaičiuojant BVP. Vertinant visus 2023 m., JAV BVP augo 2,5 proc., lyginant su 2022 m., o 2022 m. BVP augimas siekė 1,9 proc.</p> <p>Kredito reitingų agentūros S&P vertinimu, 2024 m. JAV ekonomika augs 2,5 proc., kitąmet – 1,5 proc., 2026-aisiais – 1,7 proc., o infliacija sudarys atitinkamai 2,8 proc., 2,0 proc. ir 2,3 procento.</p>	<p>Bureau of Economic Analysis</p>
<p>Infliacija ir palūkanų normos. 2024 m. vasario mėn. Vartotojų Kainų Indeksas (VKI) buvo 3,2 proc. didesnis nei prieš metus ir 0,4 proc. didesnis nei prieš mėnesį. Atmetus maisto ir energijos kainas, VKI augo atitinkamai 3,8 proc. per metus ir 0,4 proc. per mėnesį. Prognozuojama, kad 2024 m. pabaigoje infliacija turėtų mažėti iki 2,6 proc. Kovo 19-20 d. vykusio Federalinio rezervų banko posėdžio metu buvo nuspręsta nekeisti esamų palūkanų normų (5.25 – 5.50 proc.), tačiau J. Powell'o teigimu, 2024 m. palūkanų normos turėtų būti mažinamos tris kartus.</p>	<p>Bureau of Labor Statistics Economic News Release Reuters Reuters</p>
<p>Darbo rinka. Vasario mėn. JAV buvo sukurta 275 tūkst. naujų darbo vietų, daugiausia statybų, mažmeninės prekybos ir maisto pramonės srityse. Darbo rinka išliko stipri, tačiau kiti indikatoriai rodo, kad darbo rinkos aktyvumas vėsta: atlyginimų augimas buvo mažesnis nei tikėtasi, nedarbo lygis pakilo iki 3,9 proc. – tai yra aukščiausias rodiklis nuo 2022 m. sausio mėn. Žiūrint į ateitį, darbo vietų skaičiaus augimas turėtų lėtėti, kas prisidėtų prie infliacijos mažėjimo, 2024 m. pab. nedarbo lygis turėtų pasiekti 4 proc.</p>	<p>Bureau of Labor Statistics JP Morgan</p>

Technologijos, inovacijos, mokslas	
<p>SXSW. Kovo 8-16 d. Austine, Teksase, vyko kasmetinis festivalis South by SouthWest, apjungiantis inovacijas, technologijas, skaitmenizaciją, kiną, muziką, švietimą ir kultūrą. Šiemet festivalio programoje buvo 24 tematinės linijos, tarp kurių – dirbtinis intelektas, klimato kaita, energetika ir transportas, startuoliai, deep-tech ir kt. Europos Sąjungos atstovybė JAV kovo 10-11 d. pakvietė festivalio dalyvius apsilankyti Euro Tech House, kur vyko diskusijos maisto tvarumo, technologijų, dirbtinio intelekto, medtech temomis. Kitas SXSW vyks 2025 m. kovo 7-15 d. Austine, Teksase.</p>	<p>SXSW EU Delegation</p>
<p>Puslaidininkiai. Bideno administracija ir „Intel“ pasirašė susitarimą, pagal kurį „Intel“ vykdomiems komerciniams puslaidininkių projektams Arizonoje, Naujojoje Meksikoje, Ohajuje ir Oregone bus skirtas 8,5 mlrd. USD finansavimas pagal JAV Puslaidininkių ir mokslo įstatymą (CHIPS and Science Act). Kartu su „Intel“ planu per artimiausius 5 metus investuoti 100 mlrd. USD, tai yra didžiausia bendra viešojo ir privataus sektoriaus investicija į JAV puslaidininkių sektorių. Ši investicija sukurs tūkstančius darbo vietų JAV, sustiprins JAV tiekimo grandines ir prisidės stiprinant JAV pozicijas puslaidininkių industrijoje. „Intel“ yra vienintelė JAV kompanija, kuri projektuoja ir gamina pažangiausius loginius puslaidininkius. JAV prekybos sekretorės Gina Raimondo teigimu, "Intel" investicijos leis JAV iki šio dešimtmečio pabaigos gaminti 20 proc. pažangiausių pasaulio lustų.</p>	<p>The White House CBS News WSJ</p>
<p>Robotai humanoidai. Vasario pab. pranešta, kad „Amazon“, „Nvidia“, „Open AI“, „Microsoft“ ir kitos didžiosios JAV technologijų kompanijos investuoja į startuolį „Figure AI“, kuris kuria plataus pritaikymo į žmogų panašius robotus. „Figure AI“ teigimu, šiuo metu vien JAV yra 10 mln darbo vietų, kurios yra nesaugios ar nepatrauklios žmonėms, tad robotai humanoidai gali padėti išspręsti darbo jėgos trūkumo problemą.</p>	<p>Reuters Figure AI</p>
<p>Kosmosas. Kalifornijos kongresmenai ragina valstijos gubernatorių G. Newsom‘ą daugiau investuoti į kosmoso pramonę Kalifornijoje. Pasak jų, Kalifornija jau dabar turi stiprų įdirbį vystant kosmoso technologijas ir valstija turi unikalią galimybę pasinaudoti sparčiai augančiu kosmoso sektoriumi, kas padėtų užtikrinti gerai apmokamų darbo vietų kūrimą Kalifornijoje ir didelį ekonomikos augimą. Darbo vietų kūrimas pastaruoju metu yra labai aktualus klausimas, nes Pietų Kalifornijoje pastebimas nedarbo lygio augimas: 2024 m. sausio mėn. nedarbas buvo 5,3 %, palyginti su 4,6 % praėjusį mėnesį (2023 m. gruodį) ir 4,5 % prieš metus (2023 m. sausį). G. Newsom‘o atstovo teigimu, nuo 2019 m. Kalifornija investavo 625 mln. dolerių į gynybos ir kosmoso pramonės sektorių pagal įvairias programas, įskaitant tas, pagal kurias valstijoje įsikūrusioms įmonėms teikiamos mokesčių lengvatos.</p>	<p>LA Daily News LA Daily News</p>
<p>Gynybos technologijų kompanija Anduril sudarė sutartį su JAV Gynybos departamento Gynybos inovacijų padaliniu (angl. Defense Innovation Unit – DIU, https://www.diu.mil/) dėl didelio skersmens autonominių povandeninių transporto priemonių tiekimo. Anduril gaminama komerciškai prieinama platforma „Dive LD“ pasirodė tinkamiausia atlikti karinės paskirties užduotis sudėtingomis sąlygomis. Gynybos inovacijų padalinys (DIU) yra specializuotas JAV Gynybos departamento padalinys, siekiantis transformuoti kariuomenės pajėgumus pasitelkiant komerciškai prieinamus sprendimus, ir atliekantis tarpininko vaidmenį tarp JAV kariuomenės poreikių ir industrijos. DIU yra atvira bendradarbiavimui ne tik su JAV, bet ir užsienio kompanijomis.</p>	<p>Defense News DIU</p>

Energetika, transportas, klimatas	
<p>Baltimorės uostas. Kovo 26 d. sugriuvus tiltui Baltimorėje (Merilendo valstija) neribotam laikui sustabdytas Baltimorės uosto darbas, vertinamos galimos pasekmės tiekimo grandinėms. Baltimorės uostas yra vidutinio dydžio uostas, Nr. 5 JAV Rytų pakrantėje, ir Nr. 1 visose JAV pagal perkraunamų automobilių kiekį – 2023 m. per Baltimorės uostą buvo importuota/eksportuota ~850 000 automobilių. Taip pat uostas svarbus anglies, kitų energijos išteklių, sojos pupelių prekyboje. Iš viso 2023 m. uoste perkrauta 52,3 mln. tonų užsienio krovinių, kurių vertė siekia 81 mlrd. USD. Pastaraisiais metais JAV Rytų pakrantės uostų svarba auga, nes JAV siekia suaktyvinti prekybą su draugiškomis valstybėmis Europoje ir sumažinti geopolitines grėsmes, kylančias iš Kinijos, su kuria prekyba vyksta per Vakarų pakrantės uostus. Baltimorės uosto uždarymas yra dar vienas rimtas sutrikimas jau ir taip sudėtingose pasaulinėse tiekimo grandinėse.</p>	<p>The Washington Post BBC</p>
<p>Robotaxi. Taksi be vairuotojo paslaugas teikianti kompanija „Waymo“, priklausanti kompanijai „Alphabet“, pradėjo veiklą Los Andžele ir aplinkiniuose miestuose. Pradžioje paslaugas teiks iki 50 automobilių be vairuotojo, kurie važinės tik paviršinėse gatvėse ir neišvažiuos į greitkelius. „Waymo“ savo paslaugas jau teikia San Franciske (Kalifornija) ir Finikse (Arizona) – ten įvykę eismo įvykiai toliau kaitina diskusijas dėl automobilių be vairuotojo saugumo.</p>	<p>LA Times</p>
<p>Klimato kaita. Kalifornijos valstija toliau tęsia ambicingą klimato kaitos politiką. Vasario mėn. su Švedija buvo pasirašytas susitarimas, kuriuo atnaujinama 2017 m. užmegzta partnerystė klimato srityje. Kalifornija ir Švedija kelia tikslą iki 2045 m. pasiekti anglies dioksido neutralumą, tad dokumente numatomas penkerių metų Kalifornijos ir Švedijos bendradarbiavimas nulinės emisijos transporto ir infrastruktūros, vietos klimato kaitos veiksnių, švarios energijos ir klimato kaitos požiūriu pažangaus žemės ūkio srityse. Kita vertus, 2023 m. antrą pusmetį, pirmą kartą per daugiau nei dešimtmetį, elektromobilių pardavimai Kalifornijoje gerokai sumažėjo, o tai kelia klausimų, ar pavyks Kalifornijai įgyvendinti prisiimtą įsipareigojimą iki 2035 m. uždrausti naujų benzinu ir dyzelinu varomų lengvųjų ir lengvųjų sunkvežimių pardavimą. Pagrindinės priežastys, lemiančios mažėjančius pardavimus: nepatikimos arba nepakankamos viešos įkrovimo stotelės, didelės transporto priemonių kainos, aukštos palūkanų normos ir nenuoseklios vyriausybės skatinimo programos. Šiuo metu Kalifornijoje važinėja 1,4 mln. elektrinių transporto priemonių, elektromobiliai sudaro 20,1 proc. visų naujų automobilių pardavimų (iki 2026 tikimasi pasiekti 35 proc.).</p>	<p>Governor Newsom LA Times</p>
Žemės ūkio ir maisto pramonė	
<p>Amerikiečių preferencijos. Neseniai atlikta 2000 suaugusių JAV gyventojų apklausa parodė, kad amerikiečiai pirmenybę teikia paprastam sočiam maistui (<i>comfort food</i>) (70 proc.), o ne gurmaniškiems patiekalams (16 proc.). Populiariausi patiekalai, kuriuos amerikiečiai sutiktų valgyti visą likusį gyvenimą, yra vištienos sparneliai (45 proc.), mocarelos lazdelės (33 proc.), Cezario salotos (30 proc.) ir česnakinė duona su sūriu (28 proc.). Makaronų patiekalai, picos ir mėsainiai dominuoja tarp pagrindinių patiekalų, mėgstamiausi garnyrai – makaronai su sūriu, gruzdintos bulvytės, bulvių košė ir keptos bulvės. Desertui amerikiečiai dažniausiai renkasi ledus, sūrio pyragą ir šokoladinį tortą. Mėsa yra mėgstamiausias patiekalų pagrindas (42 proc.), po jos seka makaronai (14 proc.) ir jūros gėrybės (12 proc.). Tyrimas atskleidė, kad amerikiečiai minėtais sočiais patiekalais mėgaujasi tris kartus per savaitę.</p>	<p>New York Post</p>

<p>JAV mažėja ūkininkų skaičius. Naujausiais JAV žemės ūkio surašymo duomenimis, 2022 m. JAV buvo užregistruota 1,9 mln. ūkių. Tai yra mažiausias skaičius nuo 1850 m. Palyginimui, XX a. septintojo dešimtmečio pradžioje ūkių skaičius siekė apie 2,5 mln. Duomenys rodo, kad gerokai padidėjo vyresnių nei 65 metų ūkininkų dalis - 2022 m. jų buvo beveik keturi iš dešimties, o 2017 m. - vienas iš trijų. Ūkininkų senėjimo tendenciją rodo tai, kad 12 proc. padaugėjo 65 metų ir vyresnių gamintojų, o 35-65 metų ūkininkų sumažėjo 9 proc. Nuo Didžiosios depresijos laikų vyko ūkių konsolidacija, kurią skatino mechanizacija, hibridinės sėklos ir sintetinių trąšų bei pesticidų naudojimas. JAV Žemės ūkio sekretorius Tom Vilsack išreiškė susirūpinimą dėl mažėjančio ūkių skaičiaus ir žemės ūkio naudmenų, pabrėždamas, kad reikia imtis iniciatyvų smulkiesiems ir vidutiniams ūkininkams remti. Nepaisant bendro sumažėjimo, 11 proc. padaugėjo pradedančiųjų ūkininkų (turinčių mažiau nei 10 metų patirtį), kurių iš viso yra 1 mln., ir 9 proc. padaugėjo jaunesnių nei 35 metų ūkininkų, kurie sudaro 9 proc. visų ūkininkų. Ūkininkavimas išlieka daugiausia baltaodžių profesija (95 proc.). Žemės ūkio surašymas atliekamas kas penkerius metus nuo 1920 m. ir pateikia išsamų JAV ūkininkavimo vaizdą, pagrįstą atsakymais į visiems žinomiems ūkiams išsiųstus klausimynus.</p>	<p>US Department of Agriculture</p>
<p>EKOAGROS. JAV Žemės ūkio departamento Nacionalinė ekologinio ūkininkavimo programa (NOP) pripažino akredituotų ekologiškų produktų sertifikavimo įstaigų darbą ir apdovanojo jas už ypatingą paramą įgyvendinant nacionalinius ekologinio ūkininkavimo standartus. Devynios sertifikavimo įstaigos, tarp kurių buvo ir VšĮ EKOAGROS (vienintelė už JAV ribų), buvo pripažintos už tai, kad 2023 m. viršijo reikalavimus teikti aukštos kokybės duomenis į ekologinės gamybos INTEGRITY duomenų bazę.</p>	<p>US Department of Agriculture</p>

Parengė: Lietuvos ambasada JAV, Lietuvos generalinis konsulas Niujorke, Lietuvos generalinis konsulas Čikagoje, Lietuvos generalinis konsulas Los Andžele.